

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

«Теорія і практика перекладу»

Мета курсу – виклад інформації з теорії перекладу та тренування певних навичок та умінь перекладацької діяльності з акцентуванням на сфері міжнародних відносин, які б забезпечили вірний вибір перекладацької стратегії.

Основні завдання курсу:

1. Розвиток теоретичних знань з перекладу в його нормативному і теоретичному аспектах.
2. Виробка вмінь практичного застосування перекладацьких прийомів в умовах усного послідовного, а також письмового перекладів з англійської мови та на англійську мову.

Значення курсу: протягом вивчення курсу “Теорія та практика перекладу” у студентів формуються професійні уміння та навички перекладу з англійської мови та на англійську мову на базі отриманих теоретичних знань, а також виховуються потреби систематично поповнювати свої знання і творчо їх застосовувати в практичній діяльності в сфері своєї майбутньої спеціальності.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **ЗНАТИ:**

1. Основні положення теорії перекладу, способи та заходи перекладу.
2. Лексичні та граматичні проблеми перекладу.
3. Стилiстичні проблеми перекладу.
4. Трансформації, що використовуються при перекладі.

ВМІТИ:

1. Використовувати на практиці перекладацькі прийоми за умов усного послідовного перекладу.
2. Перекладати з англійської мови на українську та навпаки у письмовій формі.
3. Перекладати тексти за фахом за умов усного та письмового перекладу.
4. Вибирати перекладацьку стратегію згідно з видом перекладу.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ. Цілі курсу «Теорія та практика перекладу». Основні завдання курсу. Поняття перекладу. Поняття міжмовної комунікації. Об'єкт науки про переклад. Предмет науки про переклад.

Поняття міжмовної комунікації. Аспекти перекладу. Особливості процесу перекладу.

Загальна теорія перекладу. Окремі теорії перекладу. Види перекладу. Способи перекладу. Засоби перекладу. Літературний переклад. Інформаційний переклад. Письмовий переклад. Усний переклад.

Поняття методу перекладу. Метод сегментації. Метод запису. Трансформаційний метод. Мовна компресія.

Поняття адекватності перекладу. Рівні адекватності перекладу. Рівень збереження цілей висловлювання. Рівень збереження ідентичності ситуації. Семантичний варіант. Синтаксична ідентичність.

Характер суспільно-політичного тексту. Стилiстичні особливості суспільно-політичного тексту. Види ділової документації. Стилiстичні особливості ділової документації. Поняття одиниці перекладу. Переклад штампів. Переклад ситуаційних кліше. Переклад термінів. Образні вирази.

Лексичні трансформації при перекладі слів з різним об'ємом значення в англійській та українській мовах. Лексичні трансформації, пов'язані з різницею у вживанні слів. Лексичні трансформації, пов'язані з конкретизацією значення слова при перекладі. Лексичні трансформації, пов'язані з різницею в сполучуваності слів. Лексичні трансформації, пов'язані з передаванням лексико-стилiстичних засобів. Конкретизація значення слова. Генералізація значення слова. Додавання слова. Вилучення слова. Заміна слів. Перестановка слів. Словникові відповідники. Переклад неоднозначних слів (вибір варіантного відповідника). Калькування. Транскрипція та транслітерація. Контекстуальна

заміна. Смысловий розвиток поняття. Антонімічний переклад. Описовий переклад.

Граматичні трансформації при перекладі. Причини виникнення граматичних трансформацій. Особові речення. Безособові речення. Пасивний стан. Неозначені форми дієслова.

Зміна порядку слів у реченні. Перестановка слів при перекладі атрибутивних конструкцій. Емфатична інверсія. Заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови. Вилучення слова. Додавання слова. Форми пасивного стану. Перехідні та неперехідні дієслова. Способи перекладу пасивних конструкцій. Проблема перекладу граматичного омоніма пасивної форми – складного номінативного присудка. Переклад безособових речень. Неозначено-особові речення та їх переклад. Формальний підмет *it*. Емфатичний зворот з формальним підметом *it*. Формальний підмет *there*. Неозначений підмет *one*. Неозначений підмет *they*. Модальні слова. Модальні висловлювання. Модальні дієслова. Переклад модальних конструкцій з дієсловом *must*. Переклад модальних конструкцій з дієсловами *may, might*. Переклад модальних конструкцій з дієсловами *can, could*. Переклад модальних конструкцій з дієсловами *will, would, need*. Переклад модальних конструкцій з дієсловами *should, ought to*. Переклад модальних конструкцій, що містять модальні слова. Переклад модальних конструкцій з висловлюванням *to be to*. Переклад модальних конструкцій з висловлюванням *have to*. Поняття про герундій. Форми герундія. Порівняння форм з закінченням на *-ing*. Герундій та віддієслівний іменник. Герундій і дієприкметник теперішнього часу. Дієприкметник теперішнього часу (дієприкметник I). Дієприкметник минулого часу (дієприкметник II). Переклад зворотів з дієприкметником I. Переклад зворотів з дієприкметником II. Типи інфінітиву. Переклад інфінітиву в функції обставини мети. Переклад інфінітиву в функції обставини наслідку. Переклад інфінітиву в функції обставини ступеня. Інфінітивні звороти. Переклад об'єктного інфінітивного звороту. Переклад

суб'єктно-предикативного інфінітивного звороту. Переклад абсолютної інфінітивної конструкції. Випадки, що потребують заміни займенниками. Займенники-замінники. Артиклі-замінники. Переклад займенник-замінника one. Переклад займенників-замінників that/those та these. Випадки, що потребують перекладу артиклів. Переклад неозначеного артикля a (an). Переклад означеного артикля the.

Структура речення. Порядок слів в оповідному реченні. Ознаки групи присудка. Ознаки групи підмета. Ознаки групи додатка. Ознаки групи обставини. Ознаки групи означення. Визначення значення слів за словником. Атрибутивне використання іменника. Інверсія. Просте речення. Складне речення. Типи складного речення. Переклад різних типів складних речень. Аналіз складного речення. Випадки заміни розгорнутих підрядних речень. Конструкції логічної емпізи. Порядок членів речення та речень. Порівняльні та псевдо порівняльні конструкції. Каузативні конструкції. Непаралельні однорідні члени речення. Одночленні номінативні та інфінітивні речення. Конструкції з запереченням. Форми числа іменника. Абсолютний генетив. Субстантивований прикметник. Граматична омонімія слова one. Граматична омонімія слова that. Граматична омонімія дієслова to be. Граматична омонімія дієслова to have. Граматична омонімія дієслова to do. Граматична омонімія дієслова to make.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, вчителя іноземної мови, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій майбутніх фахівців типологічний аналіз мовних одиниць і явищ здійснюється у межах кожного

мікрорівня за допомогою порівняльного, компонентного й когнітивного методів. Це забезпечує встановлення ізоморфних та аломорфних особливостей голосних/приголосних, спільних класів лексичних/фразеологічних та синтаксичних одиниць англійської та української мов.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ

1. Під час підготовки до занять студентам необхідно ознайомитися із рекомендованою літературою. Недостатнім є використання лише одного підручника.

2. В зошиті повинен бути записаний план заняття та відповіді на всі його пункти. Відповіді можна писати стисло або тезисно.

3. Питання та завдання виконуються лише письмово. Усі лінгвістичні терміни і поняття треба записувати у термінологічний словник або робочий зошит.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Необхідність удосконалення мовленнєвої компетенції спонукає до всебічного розвитку особистості студента шляхом пошуку та творчої обробки додаткової інформації, пов'язаної з тими темами та проблемами, що вивчаються згідно з програмою курсу. Таку роботу студенти виконують як усно, так і письмово самостійно і надають на перевірку викладачеві або презентують під час індивідуального заняття своїм колегам. Зокрема, до самостійної роботи належить завдання, що полягає у підготовці конспектів до кожного пункту плану семінарських занять, а також окремі теми.

Важливою частиною самостійної роботи студента є читання і переклад текстів, робота зі словником, написання есе, статті, тексту, складання глосарію, створення презентацій, робота в Інтернеті, виконання контрольних робіт, підготовка до заліків та іспитів.

- Робота над текстом. Як відомо, одним з основних завдань навчання іноземної мови у навчальних закладах є переклад професійно орієнтованого тексту зі словником. Саме в цьому виді самостійної роботи акумулюються всі мовні вміння, накопичені студентом, і знаходять застосування в майбутній професійній діяльності.

1. Перед зверненням до словника прочитайте все речення цілком, намагаючись усвідомити його загальний зміст.
2. Визначте тип речення: просте або складне. Якщо складне, розбийте його на окремі речення - складнопідрядні на головне і підрядне, а складносурядні на прості.
3. При аналізі складних речень, в яких не відразу можна визначити їх елементи, рекомендується знайти, перш за все, присудок головного і підрядних речень.
4. У кожному реченні визначте групу присудка (за формою дієслова), потім знайдіть групу підмета.
5. Працюючи над текстом, виписуйте і запам'ятовуйте, в першу чергу, ключові слова.
6. Перед тим, як виписати слово і шукати його значення в словнику, встановіть, якою частиною мови воно є в реченні.
7. Виписуючи слово, відкидайте закінчення і знаходьте його вихідну форму, тобто для іменників - форму називного відмінка однини; для прикметників і прислівників - форму позитивного ступеня; для дієслів - неозначену форму (інфінітив).
8. Пам'ятайте, що в кожній мові слово може мати кілька значень і відбирайте в словнику відповідне за значенням українське слово, виходячи з його граматичних функцій в реченні і відповідно до загального змісту тексту.
9. Вивчіть структурні особливості словника, все словникові позначення, виробляючи навички роботи з ним, тобто вміння швидко і точно знаходити слово і швидко читати транскрипцію.

10. Переклад тексту повинен бути літературно - професійно - адекватним. Витрати часу на читання і переклад тексту залежать від складності матеріалу, індивідуальних особливостей студента і визначаються викладачем.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Назва теми	Зміст завдань	Форми контролю	Термін виконання
1.	Вивчення навчальної літератури за темою «Зв'язок перекладознавства з іншими науками»	Підготувати доповідь з теми	Усне опитування	Протягом модуля
2.	Вивчення літератури за темою «Сучасний стан і статус перекладознавства», пошук додаткової інформації в мережі Інтернет	Підготувати доповідь з теми	Усне опитування Письмово	Протягом модуля
3.	Підготовка повідомлення на тему «Психолінгвістична класифікація перекладів», пошук додаткової інформації в мережі Інтернет	1). Підготувати доповідь з теми 2). Скласти список джерел з мережі Інтернет. 3). Визначити оптимальні способи перекладу (вправи 3, 7, 9 до лекції 1).	Усне опитування, письмове виконання вправ	Протягом модуля
4.	Конспектування та складання тез за темою «Сутність адаптованого перекладу»	1). Підготувати доповідь з теми 2). Скласти список джерел з мережі Інтернет. 3). Виконати сегментацію	Усне опитування, письмове виконання вправ	Протягом модуля

		текстів під час перекладу (вправи 3, 5 до лекції 2).		
5.	Підготовка повідомлення на тему «Машинний переклад», пошук додаткової інформації в мережі Інтернет	1). Підготувати доповідь з теми 2). Скласти список джерел з мережі Інтернет. 3). Використати транскрипцію при перекладі (вправи 6, 7 до лекції 3).	Усне опитування, письмове виконання вправ	Протягом модуля
6.	Підготовка повідомлення на тему «Граматична синонімія як проблема перекладу», пошук додаткової інформації в мережі Інтернет	1). Підготувати доповідь з теми 2). Застосувати прийом калькування (вправи 2, 6, 8 до лекції 4).	Усне опитування, письмове виконання вправ	Протягом модуля
7.	Підготовка повідомлення на тему «Граматична антонімія як проблема перекладу», пошук додаткової інформації в мережі Інтернет.	1). Підготувати доповідь з теми 2). Скласти список джерел з мережі Інтернет. 3). Виконати лексико-семантичні модифікації (вправи 6, 8, 9, 10, 11 до лекції 5).	Усне опитування, письмове виконання вправ	Протягом модуля
8.	Вивчення навчальної літератури за темою «Основні синтаксичні перетворення на рівні цілих речень»	Здійснити основні синтаксичні перетворення на рівні цілих речень (вправи 7, 8, 9, 10 до лекції 8).	Письмове виконання вправ	Протягом модуля

9.	Вивчення навчальної літератури за темою «Особливості синхронного перекладу»	Підготувати конспект за темою	Усне опитування	Протягом модуля
10.	Жанрово-стилістичні труднощі перекладу	1). Скласти конспект або тези за темою 2). Проаналізувати механізми перекладу метафор (вправи 5, 6 до лекції 9).	Усне опитування Письмово	Протягом модуля
11.	Переклад метонімії та іронії	Визначити способи перекладу метонімії та іронії (вправи 4, 5, 8, 9, 10 до лекції 9).	Письмово	Протягом модуля
12.	Анотування текстів за фахом, переклад текстів за фахом, складання тез англійською мовою	Конспектування та складання тез за темою	Усне опитування Письмово	Протягом модуля